

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Venstres hovedorganisasjon
ved nestleder Ola Elvestuen
0179 Oslo

Oslo, 29. september 2010

Norsk helhetlig innsats i Afghanistan

Kjære Ola Elvestuen,

Takk for ditt brev av 8. september 2010 om Norges helhetlige innsats i Afghanistan.

Rapporten som du viser til fra generalmajor Jon B. Liland, er en rapport til Forsvarssjefen, og han har så langt ikke inntatt noe standpunkt til den. Jeg finner det derfor mest korrekt at du henvender deg til Forsvarssjefen hva angår rapportens konkrete innhold.

Jeg vil redegjøre for problemstillingen du tar opp – behovet for en helhetlig norsk og sivil militær innsats i Afghanistan – på et mer generelt grunnlag.

Hovedmålsettingen for det norske engasjementet i Afghanistan er å bidra til stabilitet i Afghanistan og regionen og at landet ikke på nytt blir arnested for internasjonal terrorisme. Det er en politisk målsetning som vi prøver å oppnå ved hjelp av både sivile og militære midler:

- På *sivil* side bruker vi bistand for å bygge opp om afghanske myndighetsstrukturer og da spesielt deres kapasitet til å levere tjenester som f.eks. helse og utdanning til landets befolkning, samt til å fremme godt styresett. Vi vektlegger en helhetlig, langsiktig og forutsigbar tilnærming med vekt på afghansk eierskap og styring, slik det fremgår av dokumentet "Afghan National Development Strategy".

- På *militær* side betyr dette at vi vektlegger trening og opplæring av afghanske sikkerhetsstyrker, slik at disse etter hvert kan settes i stand til å overta sikkerhetsansvaret i Afghanistan.

En hovedutfordring for det internasjonale engasjementet i Afghanistan er å få sivil og militær innsats til å fungere godt og ryddig sammen og trekke i samme retning. Norge har derfor lenge ivret for at man skal ha en helhetlig tilnærming til utfordringene i landet.

Samtidig er det slik at alle aktørene i Afghanistan, både sivile og militære, har et sett med primær oppgaver som de skal fokusere på. Denne arbeidsdelingen er også gjenspeilet i ISAFs og UNAMAs respektive mandater fra FNs sikkerhetsråd. Når vi tar til orde for å unngå en sammenblanding av roller, så er det av flere grunner:

Den første årsaken jeg vil trekke frem, er behovet for å beskytte det humanitære rom.

Vi har sett at humanitære aktører i stadig større grad er gjenstand for angrep både i Afghanistan og i andre deler av verden. Militære styrker ser ofte kortsiktig sivil innsats som en del av sitt arbeid med å oppnå befolkningens tillit. Dette er problematisk fordi en sammenblanding av rollen som væpnet soldat i det ene øyeblikket og humanitær aktør i det neste, skaper usikkerhet. Slike tiltak kan minne om humanitær innsats, men gis ut fra andre motiver og kan i ytterste konsekvens sette de humanitære organisasjonene i fare. Her snakker vi om et viktig, prinsipielt skille.

Argumentet om det humanitære rom kan imidlertid ikke fullt ut besvare spørsmålet om hvordan man innretter den langsiktige utviklingsinnsatsen i forhold til den militære. Mens humanitær innsats skal tilstrebe upartiskhet, vil langsiktig bistand i sitt vesen være politisk da den jo søker å fremme en bestemt type utvikling fremfor en annen. Å legge til rette for utdanning for jenter, vil for eksempel fremstå som minst like politisk i en afghansk kontekst som det å patruljere landsbyen på jakt etter opprørere.

På dette området opererer vi fra norsk side ikke med noe *prinsipielt* skille. Derimot tilstreber vi en *funksjonell arbeidsdeling*, basert på ulike organisasjoners og aktørers primære kompetanse.

Den andre årsaken som jeg derfor vil trekke frem, er at både langsiktig bistandsfaglig erfaring og nyere forskning har vist oss at en god sivil-militær *arbeidsdeling* gir best resultater på sikt.

Det er ganske enkelt mest effektivt at alle gjør det de kan best. De militære har en meget viktig funksjon i å lære opp afghanske sikkerhetsstyrker. De sivile organisasjonene har lang erfaring med bistandsvirksomhet, både i Afghanistan og andre steder; en kunnskap som de omsetter i bærekraftige prosjekter med et langsiktig perspektiv og lokal støtte.

Det er videre godt dokumentert at såkalte "quick impact" - prosjekter utført av militære styrker andre steder i Afghanistan, sjelden virker stabiliserende, og at de faktisk ofte virker mot sin hensikt. Eksempelvis vil ulike gruppers politiske lojalitet ofte skifte i et land som Afghanistan. Sivil hjelp øremerket enkeltprosjekter til gagn for dem som står på "vår" side av den militære konflikten, kan ikke bare sette våre militære og sivile representanter – men også våre mottakere – i fare.

Sist, men ikke minst, vil jeg trekke frem at flere bidragsytende land i Afghanistan har slått inn på en kurs der så vel bistandsmessig som humanitær innsats har blitt militarisert. Innsatsen er ikke en del av en helhetlig strategi. Den fremstår mer som en del av de militære operasjonene som sådan, enten for å "kjøpe" støtte fra ulike aktører, eller for å sikre bedret informasjonstilgang.

Fra norsk side ønsker vi ikke å kopiere denne tilnærmingen. Tvert i mot opplever jeg at det er en tiltagende forståelse internasjonalt for at ideen om en enkel og direkte sammenheng mellom militært initierte, "hurtigvirkende" prosjekter og langsiktig stabilisering, faktisk ikke er så sterk som mange synes å ha trodd,

Denne nevnte kombinasjon av prinsipielle og praktiske forhold er bakgrunnen for den innretningen vi har på vår sivile og militære innsats i Faryab:

De militære fokuserer på å ivareta sikkerheten og bidrar til å bygge opp og ut afghanske sikkerhetsstyrker, som på sikt skal ta ansvaret for den lokale sikkerheten.

De sivile aktørene, først og fremst myndighetene, FN og frivillige organisasjoner, arbeider med sosial og økonomisk utvikling.

Av våre totalt 750 millioner kroner årlig til sivil innsats i Afghanistan, blir opp mot 20 % brukt i Faryab-provinsen, der vi også har vårt primære militære "fotavtrykk". Både sivil og militær ledelse i vårt PRT deltar løpende i diskusjonene om hvordan disse pengene skal brukes. De sivile medarbeiderne i PRT'et i Meymaneh bidrar med råd til norske myndigheter om innretningen av den norske bistanden til Afghanistan.

Dette er kjernen i Regjeringens strategi for en helhetlig sivil og militær innsats i Afghanistan generelt og i Faryab-provinsen spesielt.

Jeg vil likevel understreke at en tydelig rolledeling ikke står i motstrid til god koordinering, snarere tvert imot. Regjeringen har jobbet aktivt for å bedre informasjonsflyten mellom de ulike aktørene og stimulere til helhetstenkning både blant dem som har sitt virke i felt i Afghanistan og de som arbeider i Oslo. De berørte departementer og fagetater jobber tett sammen både i utarbeidelse og løpende drift av vår innsats i Afghanistan.

Når det er sagt, kan vi helt sikkert bli enda bedre til å koordinere og skape bedre informasjonsflyt. Dette er en problemstilling vi er oppmerksom på.

Jeg tok under min samtale med president Karzai i juli i år opp ovennevnte problemstillinger. Vi var fullt ut enige om behovet for å vektlegge afghanske prioriteringer, samt om behovet for å opprettholde et klart skille mellom militær og sivil aktivitet. Det samme rådet får vi fra FNs generalsekretærs representant i Afghanistan.

Mye er oppnådd på sivil side i Faryab og provinsen er en av dem som ligger best an på afghanske indikatorer for sosial og økonomisk utvikling. Samtidig er det mye som gjenstår i Faryab og vi vil videreføre vår innsats i provinsen, i tråd med en helhetlig og langsiktig norsk Afghanistan-politikk.

Med vennlig hilsen

Jonas Gahr Støre

Kopi:

Stortingets utenriks- og forsvarskomite, Stortinget

Forsvarsministeren, Forsvarsdepartementet